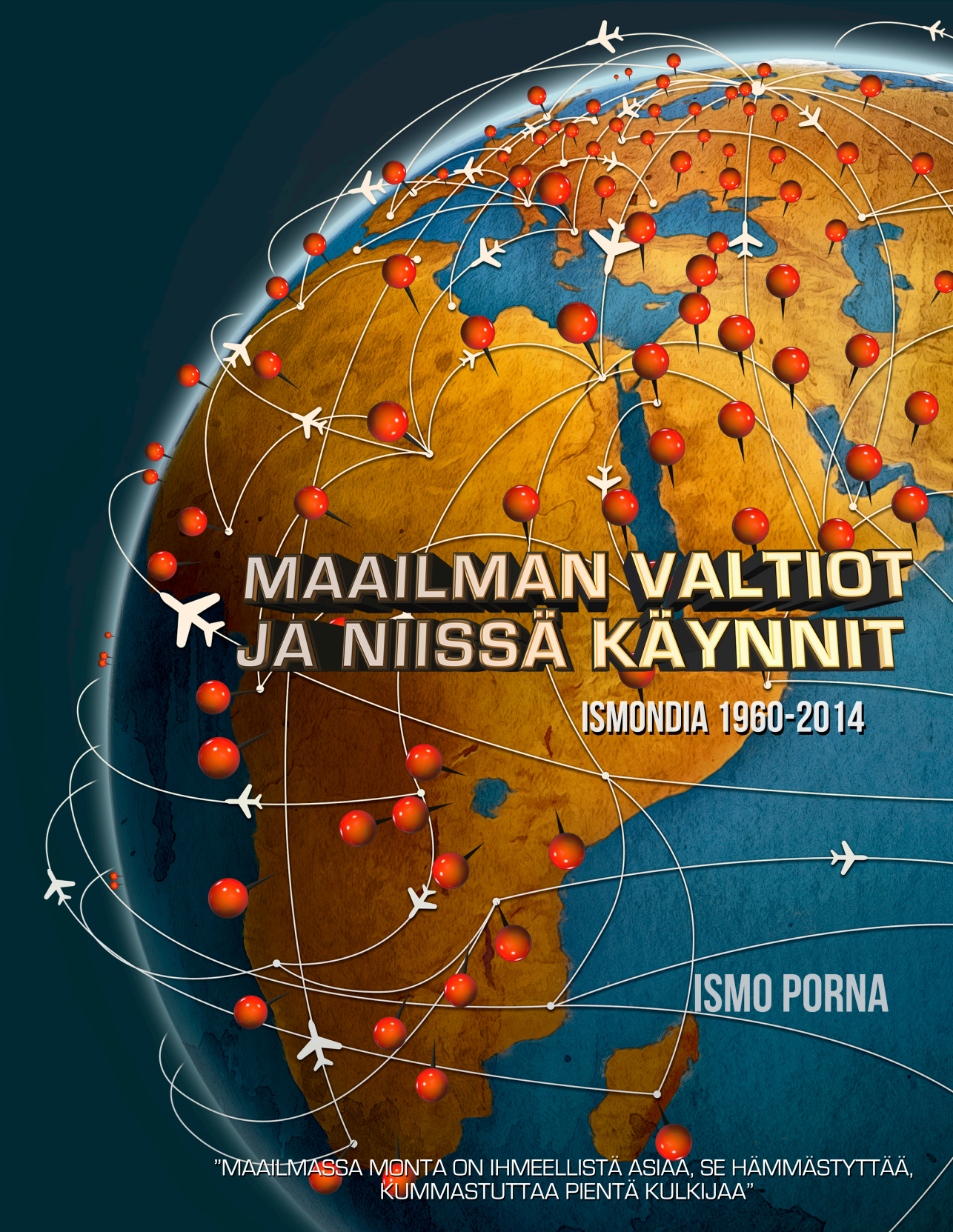

MAAILMAN VALTIOT JA NIISSÄ KÄYNNIT

ISMONDIA 1960-2014

ISMO PORNA

"MAAILMASSA MONTA ON IHMEELLISTÄ ASIAA, SE HÄMMÄSTYTTÄÄ,
KUMMASTUTTA PIENTÄ KULKIJAA"

Maailman valtiot ja niissä käynnit

Ismondia 1960–2014

Ismo Porna

**MAAILMAN VALTIOT
JA NIISSÄ KÄYNNIT**

ISMONDIA 1960–2014

© 2015 Ismo Porna ja Kultismo Tuotanto

Taitto ja kuvitus: Ismo Porna

Kannen suunnittelu: Anssi Vuohelainen

Kannen taitto: Tuukka Mielonen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-318-481-7

SISÄLLYS

5

Valtiot aakkosjärjestyksessä	8		
Aluksi	11		
”Miksi kuljet, multa kysytään...”	13		
Maaailman valtioiden itsenäistyminen	15		
Valtioiden välisiä organisaatioita	16		
Lukemisen saatteeksi	24		
ISMONDIA 1960-2014	25		
1. Suomi 1944-1959	25		
1960-LUKU	28		
2. Ruotsi 1960	31		
3. Tanska 1960	33		
4. Saksa 1961	35		
5. Norja 1962	38		
6. Iso-Britannia 1963	44		
7. Ranska 1963	43		
8. Alankomaat 1966	46		
9. Belgia 1966	48		
10. Sveitsi 1966	50		
11. Neuvostoliitto 1967	53		
12. Unkari 1967	55		
13. Tšekkoslovakia 1969	57		
14. Puola 1969	58		
1970-LUKU	60		
15. Espanja 1970	62		
16. Marokko 1971	65		
17. DDR 1972	67		
18. Jugoslavia 1973	69		
19. Kreikka 1977	70		
20. Islanti 1977	73		
21. Luxembourg 1979	75		
22. Romania 1979	77		
23. Portugali 1979	79		
1980-LUKU	81		
24. Andorra 1980	83		
25. Irlanti 1980	84		
26. Liechtenstein 1980	87		
27. Italia 1981	88		
28. Itävalta 1982	91		
29. Yhdysvallat 1982	93		
30. Meksiko 1982	97		
31. Jamaika 1982	99		
32. Haiti 1982	101		
33. Dominikaaninen tasavalta 1982	103		
34. Trinidad ja Tobago 1982	105		
35. Turkki 1982	106		
36. Algeria 1983	109		
37. Senegal 1983	111		
38. Norsunluurannikko 1983	113		
		39. Ghana 1983	115
		40. Togo 1983	117
		41. Monaco 1983	119
		42. Vatikaani 1983	121
		43. Bulgaria 1984	123
		44. Tunisia 1985	125
		45. Malta 1985	127
		46. San Marino 1985	128
		47. Angola 1985	130
		48. Kongon tasavalta 1985	132
		49. Kamerun 1985	134
		50. Gabon 1985	137
		51. Kypros 1986	139
		52. Albania 1988	141
		53. Jordania 1989	143
		1./9 Palestiina 1989	145
		54. Israel 1989	148
		55. Syyria 1989	150
		1990-LUKU	152
		56. Kanada 1990	154
		57. Viro 1991	156
		58. Venäjä 1992	159
		59. Latvia 1992	162
		60. Liettua 1992	164
		61. Thaimaa 1993	166
		62. Vietnam 1993	168
		63. Laos 1993	172
		64. Kambodža 1993	174
		65. Tšekki 1993	176
		66. Slovakia 1993	178
		67. Singapore 1994	179
		68. Malesia 1994	181
		69. Valko-Venäjä 1994	183
		70. Ukraina 1994	185
		71. Papua Uusi-Guinea 1994	187
		72. Australia 1994	190
		73. Slovenia 1994	192
		74. Kroatia 1994	194
		75. Myanmar 1995	196
		76. Serbia 1996	198
		77. Makedonia 1996	200
		78. Japani 1996	203
		79. Korean tasavalta 1996	206
		80. Mauritius 1997	209
		81. Seychellit 1997	211
		82. Kiinan tasavalta (Taiwan) 1997	213
		83. Kiinan kansantasavalta 1997	215

84. Namibia 1997	218	133. Grenada 2003	322
85. Etelä-Afrikan tasavalta 1997	222	134. Barbados 2003	324
86. Lesotho 1997	224	135. Gambia 2004	326
87. Mosambik 1997	226	136. Kap Verde 2004	327
88. Filippiinit 1997	228	137. Georgia 2004	329
89. Mali 1997	230	138. Armenia 2004	332
90. Burkina Faso 1997	232	139. Azerbaidjan 2004	334
91. Intia 1998	235	140. Korean demokraattinen kansantasavalta 2004	336
92. Nepal 1998	237	141. Mongolia 2004	340
93. Zimbabwe 1998	239	142. Libanon 2004	343
94. Sambia 1998	241	143. Iran 2004	345
95. Botswana 1998	243	144. Libya 2005	348
96. Brunei 1998	245	145. Uzbekistan 2005	350
97. Pakistan 1998	247	146. Kirgisia 2005	352
98. Moldova 1998	249	147. Tadžikistan 2005	354
99. Bosnia ja Hertsegovina 1998	251	148. Jemen 2005	356
100. Swazimaa 1999	253	149. Egypti 2005	359
101. Malawi 1999	255	150. Qatar 2005	362
102. Nigeria 1999	257	151. Yhdistyneet Arabiemiirikunnat 2005	364
<u>2000-LUKU</u>	<u>259</u>	152. Oman 2005	366
103. Etiopia 2000	261	153. Sri Lanka 2006	368
104. Djibouti 2000	263	154. Malediivit 2006	371
105. Kenia 2000	265	155. Turkmenistan 2006	372
106. Brasilia 2001	267	156. Montenegro 2006	374
107. Paraguay 2001	270	157. Bahrain 2006	377
108. Uruguay 2001	272	158. Bangladesh 2006	379
109. Argentiina 2001	274	159. Bhutan 2006	381
110. Chile 2001	277	160. Indonesia 2006	383
111. Belize 2001	279	161. Itä-Timor 2006	386
112. Guatemala 2001	281	162. Uusi Seelanti 2007	388
113. Honduras 2001	283	163. Fidži 2007	392
114. Nicaragua 2001	285	164. Salomonsaaret 2007	394
115. Costa Rica 2001	287	165. Samoa 2007	396
116. Panama 2001	289	166. Tonga 2007	399
117. Bahama 2002	291	167. Vanuatu 2007	401
118. El Salvador 2002	293	168. Kuwait 2007	403
119. Kuuba 2002	295	169. Irak 2007	405
120. Kazakstan 2002	298	** Kurdistan, Irak 2007	407
121. Bolivia 2002	300	170. Afganistan 2007	408
122. Peru 2002	302	171. Uganda 2007	411
123. Ecuador 2002	304	172. Ruanda 2007	414
124. Kolumbia 2002	306	173. Burundi 2007	417
125. Venezuela 2002	308	174. Tansania 2007	419
126. Suriname 2002	310	175. Komorit 2007	422
127. Guyana 2002	311	176. Madagaskar 2007	425
128. St. Kitts ja Nevis 2003	313	** Huippuvuoret, Norja 2007	428
129. Antigua ja Barbuda 2003	315	177. Somalia 2007	430
130. Dominica 2003	317	* 2./9 Somalimaa 2007	432
131. St. Lucia 2003	319		
132. St. Vincent ja Grenadiinit 2003	320		

178. Sudan 2007	434
179. Palau 2008	436
180. Mikronesia 2008	438
181. Marshallinsaaret 2008	441
182. Kosovo 2008	443
** Grönlandi, Tanska 2008	445
<i>ANTARKTIS 2008</i>	447
183. Sao Tome ja Principe 2008	450
184. Niger 2009	452
185. Benin 2009	455
186. Tšad 2009	457

2010-LUKU **460**

187. Mauritania 2010	461
188. Sierra Leone 2010	465
189. Guinea 2010	469
190. Guinea-Bissau 2010	471
191. Liberia 2010	473
192. Eritrea 2010	475
193. Keski-Afrikan tasavalta 2010	478
194. Kongon dem. tasavalta 2010	480
195. Tuvalu 2011	484
196. Kiribati 2011	486
197. Nauru 2011	488
198. Saudi Arabia 2011	491
199. Päiväntasaajan Guinea 2011	494
200. Etelä-Sudan 2011	496

EI-SUVEREENIT VALTIOT **500**

* 1./9 Palestiina 1989	(145)
* 2./9 Somalimaa 2007	(432)
* 3./9 Saharan dem. arabitasavalta (Länsi-Sahara) 2013	500
* 4./9 Pohjois-Kypoksen turkkilainen tasavalta 2013	503
* 5./9 Transnistria 2013	505
* 6./9 Abhasian tasavalta 2014	507
* 7./9 Vuoristo-Karabah 2014	509
* 8./9 Etelä-Ossetian tasavalta (<i>Ei</i>)	511
* 9./9 Ambazonian tasavalta (<i>Ei</i>)	512

Muita valtiollisia hankkeita

* Länsi-Intian liittovaltio	513
* Donetskien ja Luhanskin kansantasavallat ja niiden liitto	514
* Maltaan ritarikunta	515
* Islamilainen valtio (ISIS)	516

Kirjan viimeinen matka 2014:

Suomenlahti – Saamenmaa – Pohjoinen jäämeri	517
--	-----

Lopuksi	520
----------------	-----

Liitteet

Mossalan maailmannäyttely	521
Valtioiden liput ja valuutat	522
Nukkekokkelma maailmalta	551
Valtioiden johtajien 2014 luettelo	559
Ismo Pornan muodonmuutos	563

Valtiot aakkosjärjestyksessä:**Nykyiset itsenäiset valtiot**

Afganistan	408	Filippiinit	228
Alankomaat	46	Gabon	137
Albania	141	Gambia	326
Algeria	109	Georgia	329
Andorra	83	Ghana	115
Angola	130	Grenada	322
Antigua ja Barbuda	315	Guatemala	281
Argentiina	274	Guinea	469
Armenia	332	Guinea-Bissau	471
Australia	190	Guyana	311
Azerbaidjan	334	Haiti	101
Bahama	291	Honduras	283
Bahrain	377	Indonesia	383
Bangladesh	379	Intia	235
Barbados	324	Irak	405
Belgia	48	Iran	345
Belize	279	Irlanti	84
Benin	455	Islanti	73
Bhutan	381	Iso-Britannia	40
Bolivia	300	Israel	148
Bosnia ja Hertsegovina	251	Italia	88
Botswana	243	Itä-Timor	386
Brasilia	267	Itävalta	91
Brunei	245	Jamaika	99
Bulgaria	123	Japani	203
Burgina Faso	232	Jemen	356
Burundi	417	Jordania	143
Chile	277	Kambodža	174
Costa Rica	287	Kamerun	134
Djibouti	263	Kanada	154
Dominica	317	Kap Verde	327
Dominikaaninen tasavalta	103	Kazakstan	298
Ecuador	304	Kenia	265
Egypti	359	Keski-Afrikan tasavalta	478
El Salvador	293	Kiinan kansantasavalta	215
Eritrea	475	Kirgisia	352
Espanja	62	Kiribati	486
Etelä-Afrikan tasavalta	222	Kolumbia	306
Etelä-Korea	206	Komorit	422
Etelä-Sudan	496	Kongon dem. tasavalta	480
Etiopia	261	Kongon tasavalta	132
Fidži	392	Kosovo	443
		Kreikka	70
		Kroatia	194

Kuuba	295	Peru	302
Kuwait	403	Pohjois-Korea	336
Kypros	139	Portugali	79
Laos	172	Puola	58
Latvia	162	Päiväntasaajan Guinea	494
Lesotho	224	Qatar	362
Libanon	343	Ranska	43
Liberia	473	Romania	77
Libya	348	Ruanda	414
Liechtenstein	85	Ruotsi	31
Liettua	164	Saksa	35
Luxemburg	75	Salomonsaaret	394
Madagaskar	425	Sambia	241
Makedonia	200	Samoa	396
Malawi	255	San Marino	128
Malediivit	371	Sao Tome ja Principe	450
Malesia	181	Saudi-Arabia	491
Mali	230	Senegal	111
Malta	127	Serbia	198
Marokko	65	Seychellit	211
Marshallinsaaret	441	Sierra Leone	465
Mauritania	461	Singapore	179
Mauritius	209	Slovakia	178
Meksiko	97	Slovenia	192
Mikronesia	438	Somalia	430
Moldova	249	Sri Lanka	368
Monaco	119	St. Kitts ja Nevis	313
Mongolia	340	St. Lucia	319
Montenegro	374	St. Vincent ja Grenadiinit	320
Mosambik	226	Sudan	434
Myanmar	196	Suomi	25
Namibia	218	Suriname	310
Nauru	488	Swazimaa	253
Nepal	237	Sveitsi	50
Nicaragua	285	Syyria	150
Niger	452	Tadžikistan	354
Nigeria	257	Taiwan (Kiinan tasavalta)	213
Norja	38	Tansania	419
Norsunluurannikko	113	Tanska	33
Oman	366	Thaimaa	166
Pakistan	247	Togo	117
Palau	436	Tonga	399
Panama	289	Trinidad ja Tobago	105
Papua Uusi-Guinea	187	Tšad	457
Paraguay	270	Tšekki	176

Tunisia	125	Zimbabwe	239
Turkki	106	Entiset itsenäiset valtiot	
Turkmenistan	372	DDR	67
Tuvalu	484	Jugoslavia	69
Uganda	411	Neuvostoliitto	53
Ukraina	185	Tsekkoslovakia	57
Unkari	55		
Uruguay	272	Ei-suvereenit valtiot	
Uusi Seelanti	388	Abhasia	507
Uzbekistan	350	Ambazonia	512
Valko-Venäjä	183	Etelä-Ossetia	511
Vanuatu	401	Länsi-Sahara	500
Vatikaanivaltio	121	Palestiina	145
Venezuela	308	Pohjois-Kypros	503
Venäjän federaatio	159	Somalimaa	432
Vietnam	168	Transnistria	505
Viro	156	Vuoristo-Karabah	509
Yhdistyneet arabiemiirikunnat	364		
Yhdysvallat	93	ANTARKTIS	447

ALUKSI

...oli orastava kiinnostus maailmasta Suomen ulkopuolella. Kun hieman onnettomat ja levottomat 1940- ja 1950-luvut olivat takanapäin, niin tämä kiinnostus sai mahdollisuuden muuttua konkreettiseksi todellisuudeksi vuonna 1960 ja siitä matkataipaleeni alkoi. Tämän alun jälkeen matkustelin tasaiseen tahtiin keräten uusia maita aluksi ilman sen merkittävimpiä tavoitteita vajaan parin vuosikymmenen ajan, kunnes syntyi ajatus koko maailman valloittamisesta. Tämä tapahtui vuonna 1977, johon mennessä olin jo ehtinyt vierailla 18 itsenäisessä valtiossa. Löin maailman valloittamisesta vetoa Rhodoksen saarella vuoden 1977 helmikuussa kirjailija-ohjaaja ja sittemmin entisen ystäväni Ilkka Kylävaaran kanssa. En tiedä mihin saakka Ilkka reissuillaan on päässyt – tuskin tavoitteiseemme – mutta minä pääsin loppuun saakka ja siihen kului runsaat 50 vuotta.

Oman elämän läpijuokseminen jälkikäteen on huikea aikamatka menneisyyteen ja sieltä takaisin nykyisyyteen. En ole niin merkittävä julkisuuden ihminen, jonka varsinaiset muistelmät kiinnostaisivat muita kuin sukulaisia ja ystäviä, jos edes niitäkään. Olen kuitenkin tehnyt päivä- ja osin yötyöni julkisen sektorin palveluksessa, joten en pidä itseäni aivan tuntemattomana ja merkityksettömänä. Toisaalta merkityksetöntä ihmistä ei olekaan. Lisäksi olen toiminut eläkepäivinäni myös yrittäjänä. Matkani maailman valtioihin on kuitenkin ainutlaatuinen prosessi, jolle ei ole montakaan kilpailijaa, ainakaan Suomessa. Minun periaatteeni ja aika yleinen käsitys on, että uusissa valtioissa tulee käydä itsenäistymisen jälkeen, mutta Guinessin ennätyskirja sallii itsenäistyneen valtion alueella aiemminkin tapahtuneen käymisen. Tätä kirjoittaessani tiedän kahdeksan muuta kaikki nykyvaltiot käynnystä suomalaista, He ovat suurlähettiläs *Lars Backström* Helsingistä, kehitysysteistyöneuvos evp *Henrik Moliis* Helsingistä, lehtori *Kimmo Puikkonen* Espoosta, kunnallisneuvos/apulaiskaupunginjohtaja evp *Arvo Sipilä* Tampereelta, lääkekonsultti *Pekka Suonio* Kuala Lumpurista, diplomi-insinööri *Samu Viljanen* Helsingistä ja toimittaja/professori *Rauli Virtanen* Espoosta sekä edesmennyt pankinjohtaja-maanviljelijä *Pekka Kajanoja* Paimiosta. Olen lisännyt joukkoon ”Maailman maat – Liput ja historia” tietokirjan kirjoittajan dosentti Kimmo Kiljusen Vantaalta ehdokasjäsenenä, sillä tämän kirjan ilmes-tyessä häneltä puuttuu viisi valtiota, jotka ovat jo hänen matkaohjelmassaan keväällä 2015.

Lars Backström

Henrik Moliis

Ismo Porna

Kimmo Puikkonen

Arvo Sipilä

Pekka Suonio

Samu Viljanen

Rauli Virtanen

Kimmo Kiljunen
Ehdokasjäsen

Kirja on henkilökohtainen matkakertomus oman elämäni kehittymisestä ja muuttumisesta vuosikymmenten saatossa maailman kaikkiin itsenäisiin ja epäitsenäisiin valtioihin suuntautuneiden matkojen kautta. Matka on ollut pitkä, sillä vuoden 1960 Ruotsista vuoden 2011 Etelä-Sudaniin ja edelleen vuosina 2012–2014 tehtyihin matkoihin eräisiin ei-suvereenisiin valtioihin kesti 54 vuotta eli kolme neljäsosaa elämäni tähänastisista vuosista. Matkakokemukset eivät kuitenkaan päättyneet maailman-

valloituksen täyttymiseen vuonna 2011 ja uudelleen 2014, vaan tämän tarinan kirjoittaminen merkitsi uutta aikamatkaa menneisyyteen. Syksystä 2011 joulukuun 2012 tein matkojen inventaarion ja sen tuloksena syntyi mittava vuoden 2012 joulukuksi ilmestynyt 640-sivuinen matkamappi. Kustansin sitä itse 30 kappaletta ja se on ollut myös kotisivuillani www.ismondiatravels.fi luettavissa keväästä 2013.

Jos toinen maailmansota otetaan lähtökohdaksi, niin vuosien 1945–2011 välillä on ollut kaikkiaan 205 itsenäistä valtiota, joista entisistä valtioista seitsemän (lakkautetut Sansibar 1964, Pohjois- ja Etelä-Jemen 1990, Neuvostoliitto 1991, DDR 1991, Jugoslavia 1992 ja Tšekkoslovakia 1992) olivat aikanaan YK:n jäseniä, sekä lisäksi vuonna 1975 lakkautetut Etelä- ja Pohjois-Vietnam. Nykyinen itsenäisten valtioiden määrä virallisesti on 194, joista 193 on YK:n jäsenvaltioita ja Vatikaanivaltio ei. Noista yhdeksästä entisestä valtiosta minä kävin neljässä ja Rauli Virtanen peräti seitsemässä. Kaksi valtiota on hieman kyseenalaista: Taiwan ja Kosovo, mutta itse olen laskenut ne itsenäisten valtioiden ryhmään, koska ne on varsin laajalti tunnustettu ja vain Kiina ja Venäjä estävät niiden laajemman tunnustamisen ja YK-jäsenyyden. Näin omaksi käytyjen valtioiden lukumääräksi muotoutui 200.

Toki uusia valtioita voi jatkossakin syntyä ja niihin täytyy sitten mennä voidakseen sanoa edelleen käyneensä kaikissa maailman itsenäisissä valtioissa. Vireillä on ollut ja on muutamia ja aika näyttää, mitä tapahtuu. Viimeisin kansanäänestys itsenäisyydestä pidettiin 18.9.2014 Skotlannissa ja sen tulos oli selvästi negatiivinen eli ei tullut uutta itsenäistä valtiota – vielä! Kaikkiaan maailmassa on yhdeksän aluetta, jotka ovat irtautuneet emämaastaan tai jotka ovat miehitettyjä alueita, ja julistautuneet yksipuolisesti itsenäisiksi valtioiksi, mutta joita ei ole kansainvälisesti tunnustettu sekä muutama muu valtiollinen erikoisuus.

Ulkomaanmatkailuni ja bongaamiseni ovat olleet pääasiassa lentomatkailua, sillä 200 (+7) valtiosta ja epävaltiosta on vain 11 (+4) sellaisia, joissa en ole käynyt lentäen. Tämä on ollut välttämätöntä, sillä työssäkäyvänä ja perheellisenä ei ole ollut mahdollista hitaampaan matkustusmuotoon niin valitettavaa kuin se onkin hiilijalanjäljen kannalta. ”Lentojätkä” on tehnyt yli tuhat ulkomaan lentoa käyttäen yli 170 eri lentoyhtiön koneita ja laskeutunut 340 ulkomaan lentokentälle. Lisäksi olen lentänyt kotimaassa runsaat 500 kertaa ja laskeutunut kaikille 25 nykyiselle ja entiselle lentokentälle.

Kirjani on sekä pieni tietopaketti että suuri matkakertomus. Kunkin valtion osalta olen liittänyt tarinaani pienen tietopaketin valtiosta, sen sijainnista, lyhyestä itsenäistymisen historiasta, väestörakenteesta ja valtion hallinnosta vallanpitäjiineen sekä vierailuvuonna että vuonna 2014. Erityisen kiitoksen tietopaketin sisällön osalta osoitan Wikipedia-nettitietosanakirjan sekä englannin- että suomenkielisille sivustoille, joita olen käyttänyt tietopaketin eri osien lähteinä. Olen aina silloin tällöin tukenut niitä taloudellisesti, vaikka Suomen viranomaiset ovatkin suhtautuneet Wikipedian rahankeruuseen nihkeästi. Lyhyet historiakuvaukset perustuvat toisaalta suomenkieliseen Wikipediaan ja toisaalta Kimmo Kiljusen kirjaan *Maailman maat – Liput ja historia* (Into Kustannus, Helsinki 2013), jota suosittellen lämpimästi syventäväksi luettavaksi perehdyttäessä maailman valtioiden historiaan ja nykypäivään sekä erityisesti valtioiden lippujen historiaan.. Vastapainona Kimmo Kiljusen tietoteokselle on Rauli Virtasen lokakuussa 2014 ilmestynyt *Reissukirja – Matkalla kaikissa maailman maissa* (WSOY, Helsinki 2014), joka on huikea ammatireportterin matka maailman äärestä toiseen ja sen moninaisiin kriisiytymiin. Suosittelen tätäkin maailmasta ja sen kriisien historiasta ja ymmärtämisestä kiinnostuneille. Oma kirjani *Maailman valtiot ja niissä käynnit – Ismondia 1960–2014* (Books on Demand, Helsinki 2015) sijoittuu Kiljusen ja Virtasen teosten väliin, koska se sisältää sekä faktaa maailman valtioista että omakohtaisia kokemuksia kustakin valtiosta osin osana työtäni, mutta pääasiassa yksittäisen maailmanmatkaajan näkökulmasta.

Mossalassa, Paraisten Houtskarissa Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivänä 28.helmikuuta 2015

Ismo Porna

”MIKSI KULJET, MULTA KYSYTÄÄN...?”

Olen matkustuselämäni kuin myös muunkin elämäni yhteydessä törmännyt mustalaislaulun kysymykseen, enkä aina ole siihen pystynyt vastaamaan.. Siinä vaiheessa, kun matkustamisesta tuli minulle suuri tavoite sekä suhteessa työhöni että elämäni, tein itselleni selväksi, että pystyn kyllä laulajan kysymykseen vastaamaan. Tämä tavoite kirkastui jo 1970-luvun lopussa, ei vain leikkisän, mutta todeksi muuttuneen vedonlyönnin johdosta, vaan halusta osallistua kansainväliseen toimintaan, tavata kollegoja ja muita maailman ihmisiä, ja ennen kaikkea oppia näkemään ja jopa ymmärtämään tätä maapalloa ja sen moninaista elämää ja toimintaa. Onneksi olin sinnikäs ja aloitteellinen työssäni, mikä antoi mahdollisuuden kansainväliseen toimintaan kotimaan työsaralla ohella.

Matkustamisessani on ollut kaksi linjaa rinnakkain ja toisiinsa liittyen. Rikastua ammatillisesti ja henkisesti työhön liittyvissä kansainvälisissä projekteissa ja samalla hyödyntää niitä maailman valtioiden järjestelmällisessä bongailussa. Valtioiden bongailua jotkut ja aika useatkin ovat pitäneet turhana ja tyhjänäpäiväisenä tavoitteena. Varmaan se on sitä heidän näkökulmastaan. Minulle siitä muodostui pitkäaikainen halu ja tavoite, jonka toteuttamiseen olen pyrkinyt selkeän määrätietoisesti. Tuntemani lauluntekijä Veikko Lavia mukaillen ”Jokainen valtio on käynnin arvoinen”, tai Charles Chaplinin Parrasvalojen repliikkiä noudattaen ”Travelling is desire, not purpose”. Olin koko ajan tietoinen siitä, missä olin jo käynyt ja mihin vielä pitäisi mennä. Kirjani on tältä osin tiukasti kronologinen matkakertomus, jossa minä ja lukijat tietävät missä ollaan ja mihin mennään. Olen jonkinlainen numeromaanikko ja tilastofriikki, ja se varmasti näkyy matkakirjassanikin. Olen valinnut tämän kirjani rakenteeksi, kuinka koko homma oikein eteni vuosi vuodelta. Tavoitteellinen matkustaminen ei ole vain sotien, erikoistilanteiden ja maailmanluokan nähtävyyksien jahtaamista. Kun tavoitteena on jokainen valtio, niin silloin kukin niistä on omalla tavallaan tärkeä ja ansaitsee osakseen yhtäläisen huomion. Toki valtioissa käynnit eroavat, koska aika ja käynnin tarkoitus usein määräävät myös kohteet ja mahdollisuudet. Valtaosa valtioista on sellaisia, joissa olen käynyt vain kerran eli 135, joten olen käynyt kaksi tai useamman kerran 65 valtiossa. Valtioista neljännes eli 49 on saarivaltioita.

Valitsemallani rakenteella haluan osoittaa, että järjestelmällisessä matkustamisessa maailman kaikkiin valtioihin on oma jännityksensä ja logiikkansa. Minulla on jo 1970-luvun lopusta lähtien kirjattu taskukalenteriini valtiot, joissa olen käynyt ja jopa kertamäärät sekä jossain vaiheessa 1980-luvun lopulla myös valtiot, joissa en ollut vielä käynyt. Kuten lukija huomaa, olen suurella pieteettisyydellä kirjannut jokaisen uuden valtiovierailun ajalliset ja liikenteelliset yksityiskohdat. Minulla on tarkat tilastot ja luettelot käymieni valtioiden ohella käymistäni yli 1300 paikkakunnasta, 365 lentokentästä, 173 lentoyhtiöstä, lähes 500 kansainvälisestä lentoreitistä jne. Näitä en ole kirjaani kirjannut, vaan ne ovat omissa excel-taulukoissani. Tämä kaikki osoittaa sen, kuinka sisäistynyt olen ollut matkustamiseeni ja tavoitteeni toteuttamiseen. Olen ollut ulkomaanmatkoilla 2354 vuorokautta eli lähes seitsemän ja puoli vuotta eli kymmeneksen elämästäni. 200 itsenäisen valtion bongaamiseen tarvittiin tasan 100 erillistä tai yhdistelmämatkaa.

Olenko sitten nähnyt tai oppinut mitään vai vain kulkenut. Ainakin olen perehtynyt maailman kaikkiin valtioihin, niiden historiaan, väestö- ja hallintorakenteisiin sekä tunnuslukuihin. Tämä osio on tämän kirjan tieto-osuus. Matkustaessani uuteen valtioon olen aina pyrkinyt ottamaan jo etukäteen selvää valtiosta, jotta saisin vierailustani enemmän irti usein aika lyhyessä ajassa. 1990-luvulta lähtien tämä on ollut Internetin avulla huomattavasti helpompaa kuin aiemmin. Omat kokemukset tulevat vain todellisuudesta. Olen kirjannut kokemukseni ja matkakertomukseni valtioittain, mikä ei ehkä ole tehokkain tapa käyttää rajallista sivumäärää. Koska matkani on vuodesta toiseen jatkuva prosessi, niin minulle on tärkeä kirjata ylös jokainen valtiokohde omanaan, niin matkakohteiden kuin oman kokemukseni osalta. Minulle tämä pitkä yli puoli vuosisataa kestänyt Odysseia on ollut osa elämäni – ei kaikkea – ja sen olen halunnut välittää lukijalleni omalla dokumentaarisella tarkkuudellani.

MAAILMAN VALTIOIDEN ITSENÄISTYMINEN

Yhdistyneiden kansakuntien jäsenvaltiot (193 valtiota)

Ennen ajanlaskumme alkua: Japani ja Kiina

300–1000 -luvuilla: San Marino, Ranska, Itävalta, Tanska ja Unkari

1000–1400 -luvuilla: Portugali, Mongolia, Thaimaa, Andorra, Sveitsi ja Monaco

1500–1700 -luvuilla: Espanja, Iran, Ruotsi, Alankomaat, Oman, Yhdistynyt kuningaskunta, Liechtenstein, Nepal ja Yhdysvallat

1800-luvulla: Haiti, Kolumbia, Meksiko, Chile, Paraguay, Venezuela, Argentiina, Peru, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Ecuador, Brasilia, Bolivia, Uruguay, Kreikka, Belgia, Luxemburg, Dominikaaninen tasavalta, Liberia, Italia, Kanada, Saksa, Romania, Bulgaria, Etiopia, Filippiinit

Vuosina 1900–1944:

Australia (1901), Kuuba (1902), Panama (1903), Norja (1905), Uusi Seelanti (1907), Etelä-Afrikka (1910), Albania (1912), **Suomi (1917)**, Puola (1918), Islanti (1918), Pohjois-Jemen (1918), Tšekkoslovakia 1918, Afganistan (1919), Irlanti (1921), Neuvostoliitto ja Egypti (1922), Turkki (1923), Vatikaani (1929), Saudi Arabia (1932), Irak (1932) ja Libanon 1943

Vuosina 1945–1959:

1945: Pohjois-Korea, Etelä-Korea, Indonesia, Jugoslavia ja Vietnam **1946:** Syyria ja Jordania **1947:** Pakistan ja Intia **1948:** Burma (myöh. Myanmar), Sri Lanka ja Israel **1949:** Laos, Bhutan, Taiwan ja DDR **1949** **1951:** Libya **1953:** Kambodja **1954:** *Vietnam jakaantui Etelä- ja Pohjois-Vietnamiksi* **1956:** Sudan, Marokko ja Tunisia **1957:** Ghana ja Malesia 1957 sekä **1958:** Guinea

1960-luvulla:

1960: Kamerun, Senegal, Togo, Kongon tasavalta, Somalia, Madagaskar, Benin, Niger, Burkina Faso, Norsunluurannikko, Tshad, Keski-Afrikan tasavalta, Kongon demokraattinen tasavalta, Kypros, Gabon, Mali, Nigeria ja Mauritania **1961:** Tanganjika, Sierra Leone ja Kuwait **1962:** Samoa, Burundi, Ruanda, Algeria, Jamaika, Trinidad ja Tobago sekä Uganda **1963:** Kenia ja Sansibar **1964:** Malawi, Malta ja Sambia sekä *Tanganjika ja Sansibar yhdistyivät Tansaniaksi* **1965:** Gambia, Malediivit ja Singapore **1966:** Guyana, Botswana, Lesotho ja Barbados **1967:** Etelä-Jemen **1968:** Nauru, Mauritania, Swazimaa ja Päiväntasaajan Guinea

1970-luvulla:

1970: Tonga ja Fidzi **1971:** Bangladesh, Bahrain, Qatar ja Yhdistyneet Arabiemiirikunnat **1974:** Bahamasaret, Guinea-Bissau ja Grenada sekä *Etelä- ja Pohjois-Vietnam yhdistyivät Vietnamiksi* **1975:** Mosambik, Kap Verde, Komorit, Sao Tome ja Principe, Papua Uusi-Guinea, Angola sekä Suriname **1976:** Seychellit **1977:** Djibouti **1979:** Salomonsaaret, Tuvalu ja St. Vincent ja Grenadiinit

1980-luvulla:

1980: Zimbabwe ja Vanuatu **1981:** Antigua ja Barbuda sekä Belize **1983:** St. Kitts ja Nevis **1984:** Brunei **1986:** Marshallinsaaret ja Mikronesia

1990-luvulla:

1990: Liettua ja Namibia sekä *Pohjois- ja Etelä Jemen yhdistyivät Jemeniksi, Neuvostoliitto ja DDR lakkasivat olemasta* **1991:** Viro, Georgia, Kroatia, Slovenia, Kirgisia, Venäjä, Valko-Venäjä, Moldova, Azerbaidjan, Uzbekistan, Latvia, Makedonia, Tadjikistan, Armenia, Turkmenistan, Ukraina ja Kazakstan **1992:** Jugoslavia (Serbia ja Montenegro) ja Bosnia & Hertsegovina sekä *vanha Jugoslavia ja Tšekkoslovakia lakkasivat olemasta* **1993:** Tšekin tasavalta, Slovakia ja Eritrea **1994:** Palau

2000-luvulla:

2002: Itä-Timor **2006:** Montenegro **2008:** Kosovo **2011:** Etelä-Sudan

Muut itsenäiset ja suvereenit valtiot (3 valtiota)

Vatikaanin kaupunkivaltio **1929** (Ei YK:n jäsenvaltio, tarkkailijajäsen)

Taiwan **1949** (ei täyttä kansainvälistä tunnustusta ja jonka YK-jäsenyyden estää Kiina)

Kosovo **2008** (ei täyttä kansainvälistä tunnustusta ja jonka YK-jäsenyyden estää Venäjä)

Entiset itsenäiset ja YK:n jäseninä olleet valtiot (9 entistä valtiota)

Sansibar 1963–1964

Etelä-Vietnam 1954–1975 (Ei YK:n jäsen)

Pohjois-Vietnam 1954–1975 (Ei YK:n jäsen)

Pohjois-Jemen 1918–1989

Etelä-Jemen 1967–1989

* **Sosialististen neuvostotasavaltojen liitto** 1922–1990

* **Tšekkoslovakia** 1918–1992

* **Saksan demokraattinen tasavalta DDR** 1949–1989

* **Jugoslavian sosialistinen liittotasavalta** 1945–1990

Ei-suvereenit valtiot (miehitetyt tai yksipuolisesti julistautuneet 8 valtiota)

* **Palestiinan tasavalta** 1988- (Israelin miehittämä, YK:n tarkkailijajäsen)

* **Saharan demokraattinen arabitasavalta, Länsi-Sahara** 1976 (Marokon miehittämä)

* **Pohjois-Kyproksen turkkilainen tasavalta** (1974 Turkki miehitti ja 1983 irti Kyproksesta)

* **Somalimaan tasavalta** (1992 irti Somaliasta)

* **Transnistrian moldovalainen tasavalta** (1990 irti Moldovasta)

* **Abhasian tasavalta** (1992/2008 irti Georgiasta)

* **Vuoristo-Karabahin tasavalta** (1992 irti Azerbaidjanista)

* **Etelä-Össetian tasavalta** (1991/2008 irti Georgiasta)

* **Ambazonian tasavalta** (1999 irti Kamerunista)

Muut valtiolliset toimijat tai vireillä olevat hankkeet

* **Maltan ritarikunta** (1113)

* **Islamilainen valtio** (2014)

* **Donetskin ja Luhanskin kansantasavallat** (2014)

Olemassa olevat itsenäiset valtiot	193	+	1	+	2	=	196
Ei-suvereenit valtiot							9
Entiset itsenäiset valtiot							9
					Yhteensä		214

VALTIOIDEN VÄLISIÄ ORGANISAATIOITA (Intergovernmental organisations IGO's)

Afrikan Unioni (African Union AU)

Afrikan Unioni on 54 jäsenvaltion muodostama kansainvälinen alueellinen yhteisö, joka perustettiin 26.5.2001 Addis Abebassa Etiopiassa ja aloitti toimintansa 9.7.2002 Etelä-Afrikassa ja se on Afrikan yhtenäisyysjärjestön (OAU) ja Afrikan talousyhteisön (AEC) seuraaja. Afrikan itsenäisistä valtioista vain Marokko on sen ulkopuolella, koska unionin jäsenenä on Saharan demokraattinen arabitasavalta, joka toimii Marokon miehittämässä Länsi-Saharassa. Unionin jäsenyydestä on toistaiseksi erotettu Madagaskar 2009 ja Mali 2012 maissa tapahtuneiden vallankaappauksen vuoksi. Unionin päämääriä ovat demokratian, ihmisoikeuksien ja vakaan talouden edistäminen. Tärkeänä pidetään myös Afrikan sisäisten konfliktien kitkemistä ja tehokkaiden yhteismarkkinoiden luomista. Unionin pitkän ajan tavoitteita ovat myös yhteiseen valuuttaan (afro) siirtyminen ja puolustusvoimien yhdentäminen. Järjestön päämajat ovat Addis Abebassa Etiopiassa ja Johannesburgissa Etelä-Afrikassa. Sen pääkielet ovat arabia, englanti, espanja, portugali, ranska ja suahili. Unionin komission puheenjohtajana oli vuonna 2014 ANC:n poliitikko *Nkosazana Dlamini-Zuma Etelä-Afrikasta*.

Amerikan valtioiden järjestö (Organisation of American States OAS)

Amerikan valtioiden järjestö OAS on kaikkien 35 Amerikan valtioiden kansainvälinen yhteisö. Se perustettiin vuonna 1948 ja aloitti toimintansa 1951 aluksi kommunismin vastaisena yhteisönä. Järjestön peruskirjan mukaan sen tavoitteena on edistää demokratiaa ja ihmisoikeuksia, toimia rikollisuutta ja huumekauppaa vastaan, turvata rauhan säilyminen ja pyrkiä muodostamaan koko Amerikan käsittävä vapaakauppa-alue. Järjestön tehtävänä on toimia välittäjänä jäsenmaiden keskeisissä riita-asioissa ja kahakoissa, ja tarvittaessa asettaa sanktioita aggressiivisille osapuolille. Se lupaa myös toimia äärimmäisen köyhyyden poistamiseksi ja tavanomaisten aseiden määrän rajoittamiseksi. Samaten se tukee kaksoismantereiden maiden välistä kulttuurista ja taloudellista yhteistyötä. Järjestön pääkielet ovat englanti, espanja, portugali ja ranska. Sen päämaja sijaitsee Washington D.C:ssä Yhdysvalloissa ja pääsihteerinä on toiminut vuodesta 2005 lähtien *chileläinen José Miguel Insulza*.

Arabiliitto tai Arabivaltioiden liitto

Arabiliitto (arab. الجامعة العربية *al-Jāmi'a al-'Arabiyya*) tai Arabivaltioiden liitto (arab. جامعة الدول العربية *Jāmi'at ad-Duwal al-'Arabiyya*) on arabimaidenjärjestö. Se on samantapainen kuin Amerikan valtioiden järjestö, Euroopan neuvosto tai entinen Afrikan yhtenäisyysjärjestö siinä mielessä, että sen tavoitteet ovat pääasiassa poliittisia: näitä kaikkia järjestöjä voidaan pitää eräänlaisina YK:n paikalli-

Ismondia - Maailman valtiot ja niissä käynnit on Ismo Pornan yli puolivuosisatainen aikamatka maailman kaikkiin nykyisiin ja eräisiin entisiin valtioihin sekä ns. ei-suvereeneihin maihin vuosina 1960–2014. Tosin matka alkoi jo 1944, jolloin hän saapui syntymällä Suomeen.

Kirja on yleinen tietopaketti ja henkilökohtainen matkakokemus maailman kaikista valtioista. Kustakin maasta on perustietojen ja tunnuslukujen lisäksi lyhyt itsenäistymisen historia sekä väestön ja valtionhallinnon rakenteet hallitsevine johtajineen vierailuvuonna ja vuonna 2014. Kirja etenee kronologisten matkakokemusten kautta valtio valtiolta ja matka matkalta Ruotsista 1960 Etelä-Sudaniin 2011 ja edelleen vuoden 2014 loppuun. Tieto ja matkailu avartavat ja tähän Ismondia antaa oivallisen täydennyksen omiin tehtyihin ja tuleviin matkoihin kaikkialle maailmaan.

Ismo Porna oli kuntien keskusjärjestöjen kulttuurihallinnon ja taidekasvatuksen erityisasiantuntija vuosina 1975–2003. Varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirryttyään hän on toiminut oman toiminimensä Kultismo Tuotannon johtavana tuottajana vuodesta 2003. Hän on julkishallinnon työssään, yrityksessään ja vapaa-aikanaan osallistunut lukuisiin Euroopan Neuvoston, EU:n, Unescon ja Suomen opetus- ja kulttuuri- sekä ulkoasiainministeriön rahoittamiin kulttuuri- ja kehitysyhteistyöprojekteihin sekä myös kansainväliseen judotoimintaan. Ismo Porna on koulutukseltaan liikuntakasvatuksen kandidaatti Jyväskylän yliopistosta. Nykyisin entinen stadilainen asuu avoliitossa Houtskarın Mossalan saarella Paraisten kaupungissa. Hänellä on aiemmista avioliitoista viisi lasta ja kuusi lastenlasta.

9 789523 184817